

Транспорт світу

Мета: охарактеризувати основні тенденції розвитку транспорту світу; сформувати уявлення учнів про країни світу, що вирізняються високим ступенем розвитку мережі залізниць і автомобільних шляхів. Систематизувати знання учнів про найбільші морські та річкові порти, найбільші аеропорти та міжнародні транспортні коридори світу; розвивати вміння працювати з картами атласу, таблицями, діаграмами; виховувати просторове та економічне мислення, цікавість до теми.

Обладнання: мультимедійний комплекс, політична карта світу, підручник, довідники, атласи, таблиці, діаграми.

Тип уроку: засвоєння нових знань, умінь та навичок.

Хід уроку

I. Організація класу

II. Актуалізація опорних знань, стор 3

III. Мотивація навчальної діяльності

IV. Вивчення нового матеріалу, стор 4-22

V. Узагальнення, стор 23

Домашнє завдання, стор 24

Пригадайте

• що таке транспортна система?
— це територіальне поєднання взаємопов'язаних видів транспорту, що забезпечують перевезення вантажів та пасажирів

• основні види сучасного транспорту

Сухопутний
(наземний)

- залізничний
- автомобільний
- гужовий

Повітряний

- авіаційний
- космічний

Водний

- морський
- річковий

Інші види

- трубопровідний
- електронний
- міський

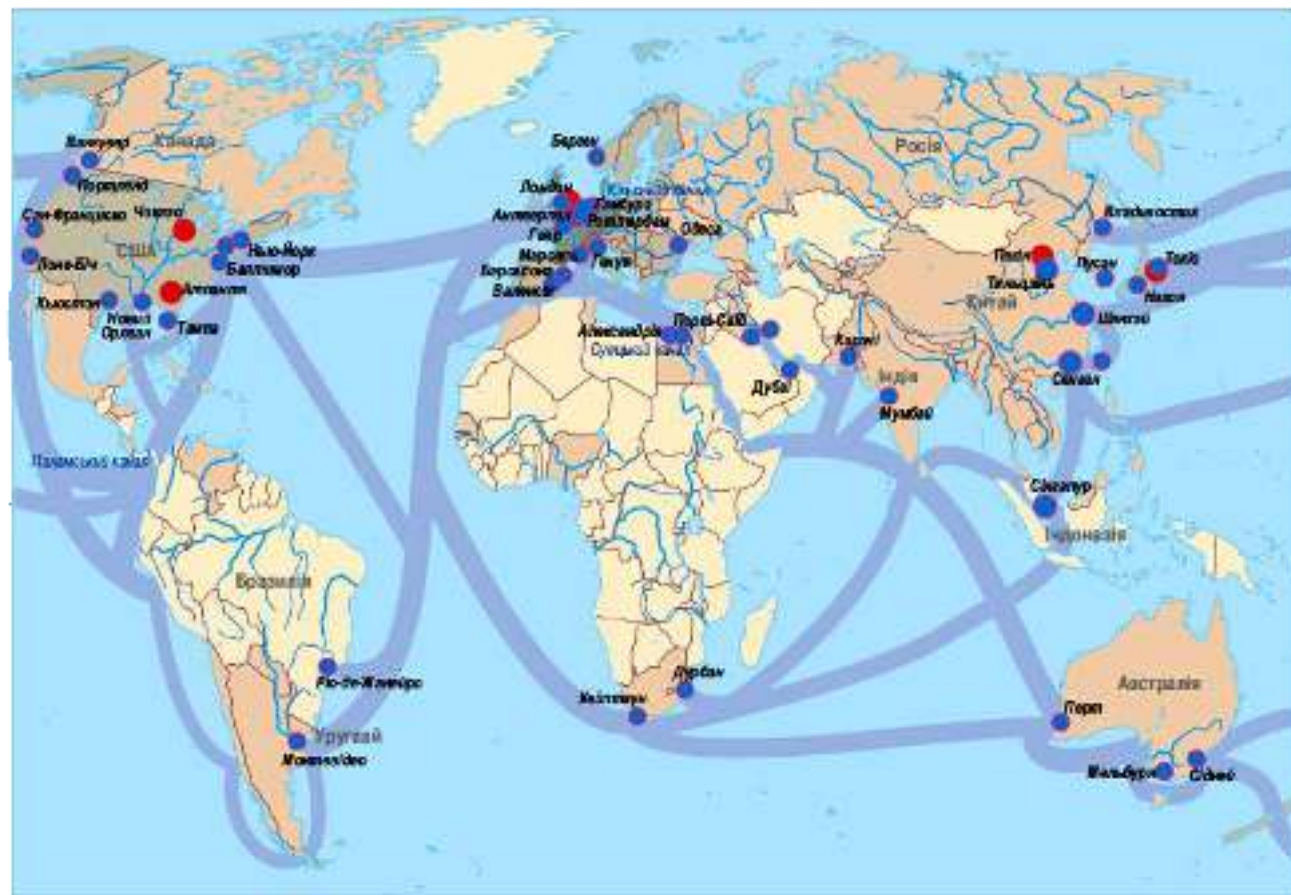

• які міжнародні транспортні коридори проходять територією України?

- Протяжність **транспортної мережі світу (без морських трас)** — **36 млн км**
- Щорічно всіма видами транспорту перевозиться **> 100 млрд т вантажів і > 1 трлн пасажирів**

- **Перевезення здійснюють**
  - **близько 700 млн автомобілів**
  - **40 тис. морських суден**
  - **12 тис. літаків**
  - **200 тис. залізничних локомотивів**

ГУСТОТА ТРАНСПОРТНОЇ МЕРЕЖІ
(км на 100 кв. км території)

Забезпеченість країн видами транспорту

високорозвинені всі види транспорту (держави Європи, США, Канада)

високий рівень більшості видів транспорту (наприклад, Японія не має трубопроводних та річкових перевезень; Австралія, Нова Зеландія, Південна Африка майже не мають річкового транспорту)

переважно один вид транспорту (зокрема, залізничні перевезення є домінуючими в Індії, Аргентині, Марокко, автомобільні — в Афганістані, Саудівській Аравії, Ефіопії, річкові — у Судані, Конго, Парагваї)

Типи транспортних систем

**транспорт економічно
розвинених країн**

**На ці країни припадає 75 % загальної
довжини транспортної мережі,
світового вантажо- і пасажирообігу.
Характерна висока щільність
транспортної мережі**

транспортна система в Європі

**транспорт країн,
що розвиваються**

**Транспорт - відстаюча
галузь економіки.
Характерна
монотранспортна
система**

залізниця в Індії

Сухопутний транспорт

АВТОМОБІЛЬНИЙ

ЗАЛІЗНИЧНИЙ

ТРУБОПРОВІДНИЙ

Залізничний транспорт

- довжина залізниць – майже **1,3 млн км**
- залізниці прокладено більш як в **140 країнах** світу

густота залізничної мережі

- найбільша → **європейські країни** (у середньому – **4—18 км/100 км²**)
- **I місце** – Бельгія (**100 км/100 км²**)
- у багатьох африканських – **0,1—0,5 км/100 км²**
- взагалі **не мають** залізниць: Кіпр, Лаос, Нігер, Чад, Бурунді, Ісландія тощо

швидкісні залізниці мають:

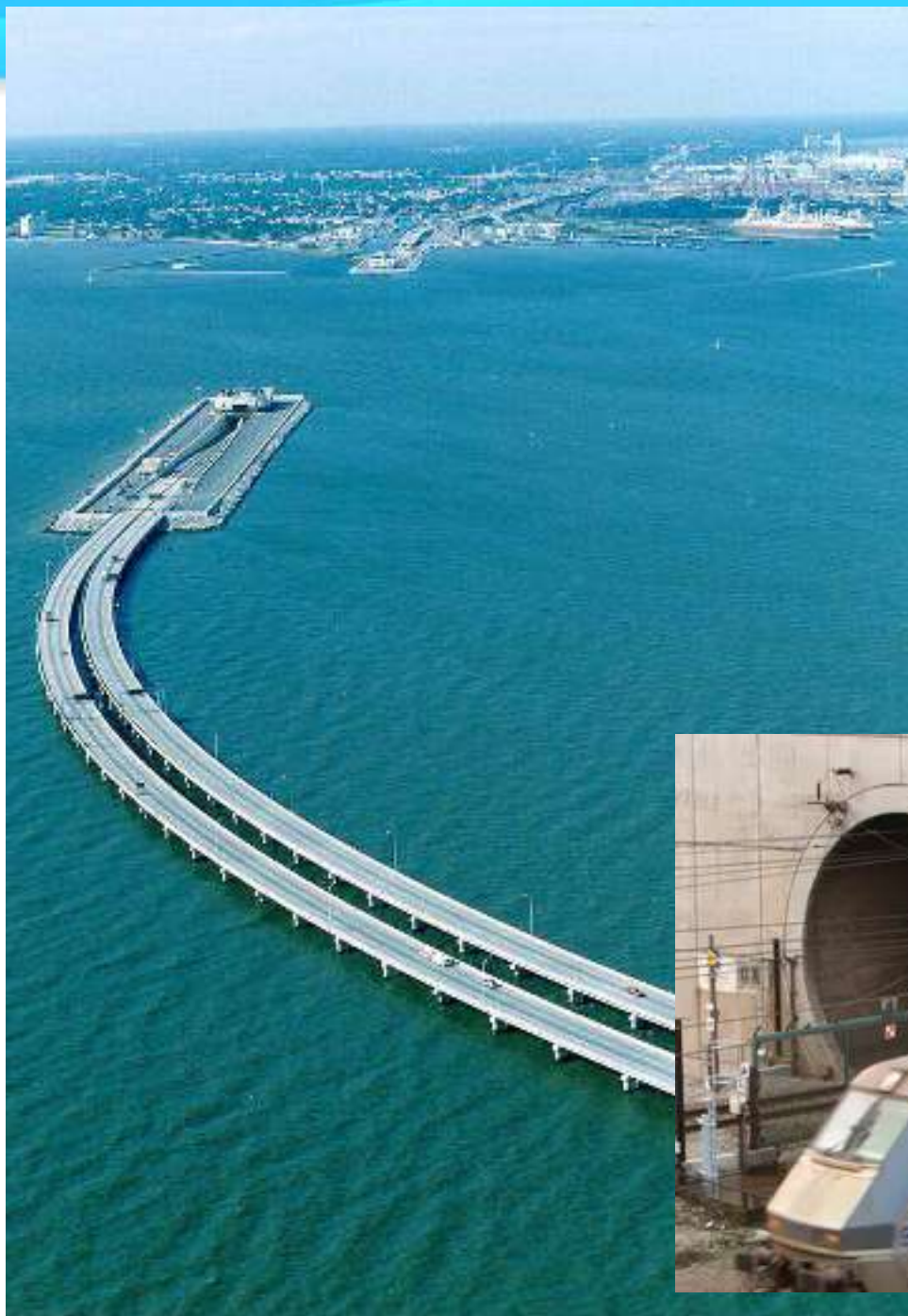
- Японія, Франція, Німеччина, Італія, Іспанія, Китай

Країни з найбільшою довжиною залізниць

Країна	Довжина залізниць, тис. км
США	265
Росія	87
Китай	72
Канада	68
Індія	64
Німеччина	45
Австралія	42
Аргентина	40
Франція	33
Бразилія	32

Євротунель під Ла-Маншем

Автомобільний транспорт

- менше ніж за століття він посів провідні позиції **за довжиною шляхів, пасажирообігом**, а в невеликих країнах — і в перевезеннях вантажів
- загальна довжина – **понад 25 млн км**
- **Найрозвиненіша мережа** автошляхів та **найвища якість**
  - США
  - країни Західної Європи
  - Японія
  - Канада

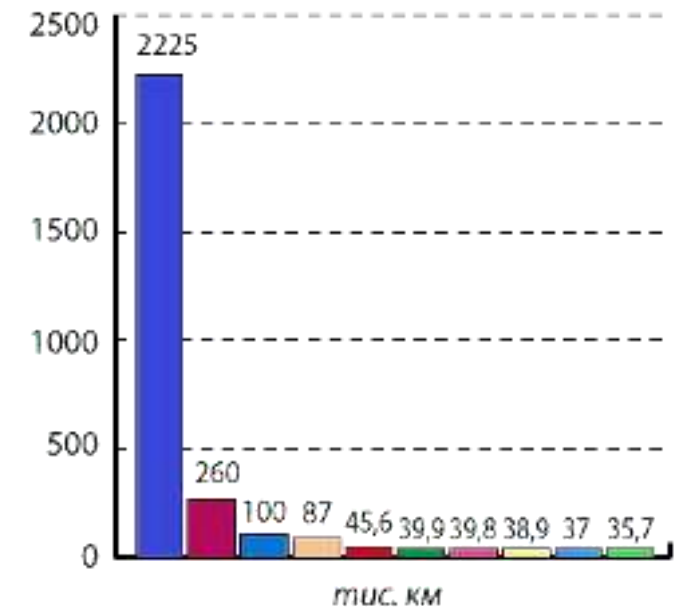

Країни з найбільшою довжиною автомобільних шляхів із твердим покриттям

Країна	Довжина автошляхів, тис. км
США	5640
Японія	1127
Китай	840
Індія	835
Франція	719
Росія	620
Німеччина	480

Трудопровідний транспорт

- Найбільш потужний розвиток трубопровідний транспорт одержав у **нафто- й газодобувних країнах** і країнах-споживачах нафти, нафтопродуктів та газу — США, Росії, Канаді, Китаї, ФРН, Франції, Італії, Саудівській Аравії, Мексиці
- **Країни-лідери за довжиною нафто- і газопроводів:**
  - США (760 тис. км)
  - Росія (230 тис. км)
  - Канада (150 тис. км)
  - Китай
  - Україна
- У Західній Європі напрямки нафтопроводів — **від портів до великих промислових центрів**
- У країнах Близького Сходу та Північної Африки — **від родовищ до портових міст**

Топ-10 країн світу за
протяжністю трубопроводів

Водний транспорт

**МОРСЬКИЙ —
80% торгового обігу**

**РІЧКОВИЙ І ОЗЕРНИЙ —
внутрішні перевезення**

Внутрішній водний транспорт

- загальна протяжність ліній (на річках, озерах, каналах) у світі перевищує **550 тис. км**
- **найважливіші судноплавні річкові системи:**
  - Міссісіпі
  - Дунай
  - Волга
  - Парана
  - Амазонка
  - Рейн
- Багато річок, особливо в Європі, сполучені між собою **каналами**

Внутрішній водний транспорт

- **Дуйсбург (Німеччина)** — найбільший річковий порт світу — річний вантажообіг — понад 40 млн т
- **найбільше внутрішній водний транспорт розвинений у**
  - США
  - Росії
  - Канаді
  - Німеччині
  - Нідерландах
  - Китаї

- у багатьох країнах він **майже відсутній** з огляду на природні умови (Японія, Куба, Монголія)
- головний район **озерного судноплавства у світі** — **Великі озера в США та Канаді**

- Нідерланди знову засвідчили лідерство у **річковій галузі Європи!**
- Тут у першому півріччі **2019** вантажні перевезення внутрішнім водним транспортом досягли **193,4 млн тонн.**
- Порівняно з аналогічним періодом 2018 цей показник збільшився на **2,5%.**

- У світі налічується **близько 200 міжнародних річок**

- Дунай (у басейні розташовані 14 держав Європи)

- Рейн

- Ніл

- Амазонка

- Замбезі

- Конго та інші

Ніл

Дунай

Амазонка

Морський транспорт

- на нього припадає **понад 60%** **вантажообігу** всіх видів транспорту
- **2/3** всіх морських суден зосереджено в десяти країнах світу
- **80 %** морських перевезень є **міжнародними** і лише **20 %** – **каботажними**

- Особливе місце серед держав із найбільшим флотом належить країнам «зручного» прапора
- Так він називається тому, що має пільговий режим оподаткування, дешеву робочу силу, менші вимоги до техніки безпеки
- Судновласники розвинених країн, користуючись цими перевагами, приписують свої судна до портів країн зі «зручним» прапором для отримання більших прибутків
- До таких країн належать Панама, Ліберія, Мальта, Багамські Острови, Антигуа і Барбуда, Маршалові Острови, Кіпр, Філіппіни

- У світі — **понад 2 тис. морських портів** різного розміру
- Серед 20 світових **портів-гігантів** (з вантажообігом **>100 млн т.**) провідні місця посідають:
  - **Шанхай (Китай)**
  - **Сингапур**
  - **Роттердам (Нідерланди)**
  - **Гонконг (Китай)**
  - **Шеньчжень (Китай)**
  - **Пусан (Південна Корея)**

Шанхайський морський порт (Китай)

- **Головні вантажі**— нафта й нафтопродукти, а також залізна руда, зерно, кам'яне вугілля, сировина та напівфабрикати для алюмінієвої промисловості, фосфорити, ліс і лісоматеріали, автомобілі

Повітряний транспорт

- має **винятково важливе значення в міжнародних пасажирських перевезеннях**, а також у країнах із **великою територією (США, Канада, Росія, Китай, Австралія та ін.)**
- авіакомпанії **США** виконують **1/2** пасажироперевезень та **1/3** вантажоперевезень світу; зі 100 найбільших аеропортів світу (пасажирообіг понад 1 млн осіб) **половина розташована в США**

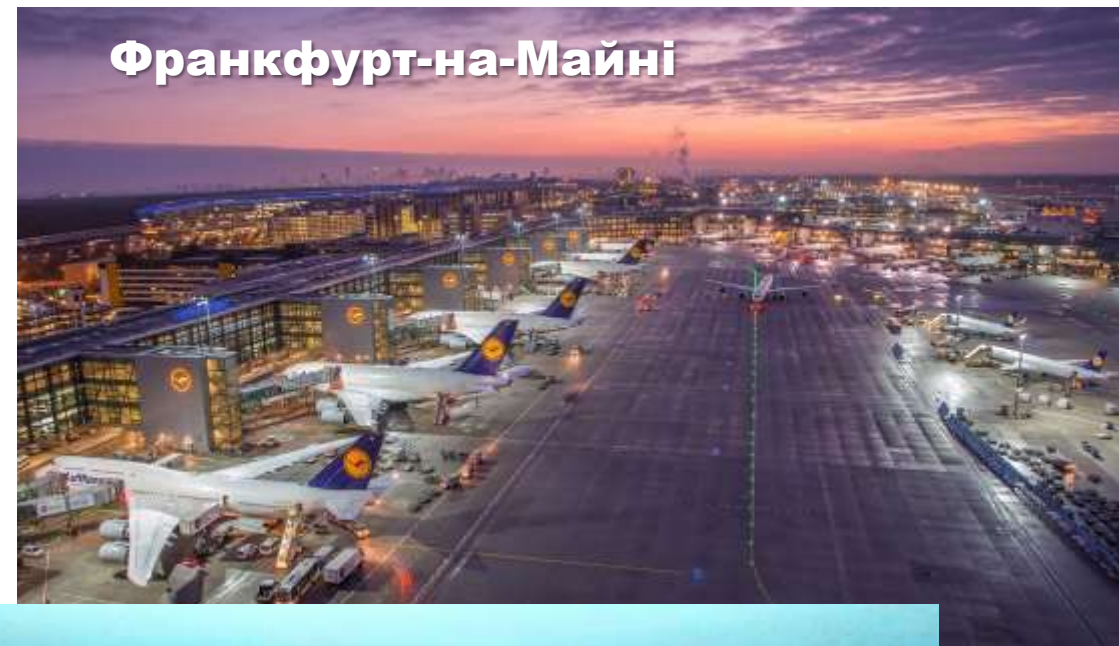
- Протяжність повітряних шляхів світу становить майже **8 млн км**
- загальна кількість аеропортів перевищує **5 тис.**, у тому числі **понад 1 тис. — міжнародні**

- **найбільші аеропорти Західної Європи**

- **Франкфурт-на-Майні**
- **Париж**
- **Лондон**
- **Рим**
- **Японії — Токіо**

Франкфурт-на-Майні

**Лондонський аеропорт “Хітроу”
найбільший за пасажирообігом в
Європі**

**«Кансай» (Японія) —
перший у світі аеропорт збудований у морі**

Міжнародні транспортні коридори

- У березні 1994 р. під егідою ЄС на острові Крит (Греція) відбулася 2-а Загальноєвропейська конференція міністрів транспорту 23 європейських держав
- → погоджено і затверджено маршрути перших дев'яти європейських МТК
- у літературі вони дістали назву "критських"
- Система транспортних коридорів Європи включає два генеральні напрямки:
  - «захід—схід»,
  - «північ—південь»
  - та діагональні коридори, що їх доповнюють

- **Планується, що до 2030 р. єдина мережа транспортних європейських коридорів з'єднає 94 морські й річкові порти, 38 міжнародних аеропортів, десятки тисяч кілометрів швидкісних залізниць та автобанів**

Робимо висновки

- Світова транспортна система становить матеріальну основу міжнародного поділу праці. Лідерство у світовому вантажообігу належить морському транспорту. Першість у перевезеннях пасажирів посідає автомобільний транспорт**
- Високорозвинені країни світу мають складні транспортні системи, представлені всіма видами транспорту. Особливо високий рівень розвитку транспорту в США, країнах ЄС, Японії**
- Подальший розвиток світового господарства та посилення інтеграційних зв'язків між країнами висувають нові вимоги до транспортних перевезень. Для збільшення швидкості, своєчасної доставки та координації діяльності різних видів транспорту створюють міжнародні транспортні коридори**

Домашнє завдання

Читати п 36, повторити 34,35

опрацювати конспект, вчити поняття

Завдання: Проаналізуйте структуру світового вантажообігу та пасажирообігу. Чому вони суттєво відрізняються. Зробіть

